GENERALINIO ADVOKATO ANTONIO TIZZANO IŠVADA,

pateikta 2006 m. kovo 30 d. [1]

I — Įžanga

1. *Cour d'appel de Liège* (toliau – apeliacinis teismas) ir *tribunal de première instance de Liège* (toliau – pirmosios instancijos teismas) dviem atskirais sprendimais kreipėsi į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį, pateikdami keletą prejudicinių klausimų, susijusių su priemonės, pagal kurią nuo vietos mokesčių už varomąją jėgą atleidžiami tik slėginėje gamtinių dujų talpykloje naudojami varikliai, suderinamumo su EB 25, 87 ir 90 straipsniais ir su pasekmėmis, kurios kiltų tuo atveju, jeigu ta priemonė iš tiesų būtų pripažinta nesuderinama su minėtais straipsniais.

1 — Originalo kalba: italų.

II — Teisės aktai

Bendrijos teisė

2. Šioje byloje pirmiausia reikėtų remtis EB 87 straipsnio 1 dalimi, kurioje, kaip žinoma, nustatyta, kad, išskyrus tuos atvejus, kai EB sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

3. Be to, taip pat reikia paminėti EB 88 straipsnio 3 dalį, kurioje, kiek tai turi reikšmės šiai bylai, nustatyta, kad:

„Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas."

4. Šiai bylai taip pat yra svarbus EB 25 straipsnis, pagal kurį:

„Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ir lygiaverčio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams."

5. Galiausiai reikia paminėti EB 90 straipsnį, kuriame nustatyta:

„Jokia valstybė narė tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestina kitų valstybių narių gaminių jokiais savo vidaus mokesčiais, didesniais už tuos, kuriais ji tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestina panašius vietos gaminius.

Be to, jokia valstybė narė neapmokestina kitų valstybių narių tokio pobūdžio vidaus mokesčiais, kurie suteiktų netiesioginę apsaugą kitiems gaminiams."

Nacionalinė teisė

Byloje C-393/04

6. 1999 m. gruodžio 13 d. Sereno komunos taryba priėmė reglamentą, nustatantį mokestį už varomąją jėgą (toliau – komunos reglamentas). Šis reglamentas šios komunos teritorijoje įsteigtoms pramonės, prekybos, finansų arba žemės ūkio įmonėms nustato metinį mokestį už variklius, naudojamus eksploatuojant įrenginius arba jų papildomas dalis, neatsižvelgiant į tai, kokia medžiaga arba energijos šaltiniu jie varomi. Šio mokesčio dydis proporcingas naudojamo variklio pajėgumui.

7. Tačiau komunos reglamento 3 straipsnyje nustatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis nuo šio mokesčio gali būti atleidžiama. Konkrečiai kalbant, ir kiek tai turi reikšmės šiai bylai, pagal šio straipsnio devintąją pastraipą „slėginėje gamtinių dujų talpykloje paleidžiant aprūpinimo vamzdynuose sukuriančius slėgio režimą kompresorius naudojami varikliai" atleidžiami nuo mokesčio už varomąją jėgą.

Byloje C-41/05

8. 1998 m. spalio 30 d. ir 1999 m. spalio 29 d. Lježo provincijos taryba priėmė reglamentą (toliau – provincijos reglamentas), nustatantį metinį mokestį už varomąją jėgą.

9. Šio reglamento taikymo sritis tokia pati kaip ir minėto Sereno komunos priimto reglamento, ir juo, kaip ir pirmuoju reglamentu, nuo mokesčio atleidžiami slėginėje gamtinių dujų talpykloje naudojami varikliai.

III — Faktai ir procedūra

Įžanga

10. *Air Liquide* – tai pramonės grupė, kurios specializacija – pramoninių ir medicininių dujų gamyba bei tiekimas. *Air Liquide Industries Belgium S.A* (toliau — *Air Liquide*) priklauso šiai grupei.

11. *Air Liquide*, naudodama labai aukšto slėgio požeminių vamzdynų tinklą, iš įvairių Belgijoje esančių gamybos vietų tiekia gamtines dujas Belgijoje, Prancūzijoje ir Nyderlanduose įsisteigusiems savo klientams.

12. Vykdydama minėtą veiklą *Air Liquide* Lježo provincijoje, Sereno komunos teritorijoje eksploatuoja pramoninių dujų jėgainę. Šioje jėgainėje yra slėginė šių dujų talpykla, kuri yra būtina išstumti dujas į atitinkamus vamzdžius, kad jas galima būtų tiekti.

Byla C-393/04

13. 2000 m. birželio 28 d. *Air Liquide* gavo iš Sereno komunos pranešimą, kuriuo ši nurodė sumokėti 41 275 757 BEF (t. y. 1 023 199,20 EUR) sumą kaip mokestį už varomąją jėgą už 1999 metus.

14. 2000 m. rugsėjo 22 d. raštu *Air Liquide* kreipėsi į Sereno komunos burmistro ir jo patarėjų kolegiją su reikalavimu atleisti nuo šio mokesčio. Tačiau 2001 m. kovo 15 d. Sprendimu jos reikalavimas buvo atmestas.

15. Po to ieškovė Lježo pirmosios instancijos teisme pareiškė ieškinį dėl minėto sprendimo panaikinimo, remdamasi tuo, kad nagrinėjamas mokestis yra diskriminuojamo pobūdžio, nes jis yra taikomas pramonines dujas gaminančioms ir tiekiančioms bendrovėms, tačiau netaikomas gamtines dujas tiekiančioms bendrovėms.

16. 2002 m. lapkričio 28 d. Sprendimu Lježo pirmosios instancijos teismas pripažino ieškinį priimtiną, tačiau konstatavo, kad jis yra nepagrįstas. Tada *Air Liquide* apskundė šį sprendimą Lježo apeliaciniam teismui, kuris 2004 m. rugsėjo 15 d. Sprendimu nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar tik gamtinių dujų talpyklose naudojamų variklių atleidimas nuo komunos mokesčio už varomąją jėgą, kuris netaikomas varikliams, naudojamiems kitoms pramoninėms dujoms, turi būti laikomas valstybės pagalba konsoliduotos Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio prasme?"

Byla C-41/05

17. 2000 m. balandžio 20 d. ir 2001 m. gegužės 9 d. Lježo provincijos taryba nusiuntė *Air Liquide* du pranešimus dėl mokesčio už varomąją jėgą už 1999 (1998 m. vykdytą veiklą) ir 2000 (1999 m. vykdytą veiklą) finansinius metus, kurio suma atitinkamai sudarė 4 744 980 BEF (t. y. 117 624,98 EUR) ir 2 403 360 BEF (t. y. 59 577,74 EUR), išieškojimo.

18. Lježo provincijos valdžios institucijoms atmetus *Air Liquide* reikalavimą atleisti nuo šių mokesčių, *Air Liquide* pareiškė ieškinį Lježo pirmosios instancijos teisme dėl sprendimo atmesti jos reikalavimą panaikinimo ir kartu dėl jau sumokėtų mokesčių, kurių suma sudarė 30 788 100 BEF (t. y. 763 217,06 EUR), grąžinimo.

19. Kadangi ieškovė rėmėsi mokesčio už varomąją jėgą nesuderinamumu su EB 25, 87 ir 90 straipsniais, Lježo pirmosios instancijos teismas 2005 m. sausio 24 d. Sprendimu nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tik gamtinių dujų talpyklose naudojamų variklių atleidimas nuo provincijos mokesčio už varomąją jėgą, kuris netaikomas varikliams, naudojamiems kitoms pramoninėms dujoms, turi būti laikomas valstybės pagalba konsoliduotos Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio prasme?

2. Teigiamai atsakius į pirmąjį klausimą, ar nacionalinis teismas, kuriam pateiktas mokesčių mokėtojo, kuris nebuvo atleistas nuo provincijos mokesčio už varomąją jėgą, ieškinys, turi įpareigoti šį mokestį surinkusią valdžios instituciją grąžinti jį mokesčių mokėtojui, jeigu jis teisiškai arba faktiškai nustato, kad šį mokestį surinkusi valdžios institucija negali šio mokesčio reikalauti iš mokesčių mokėtojo, kuris buvo atleistas nuo mokesčio už varomąją jėgą?

3. Ar varikliams, naudojamiems pramoninėms dujoms tiekti labai aukšto slėgio vamzdynais, o tam būtina įrengti kompresorių, taikomas mokestis už varomąją jėgą turi būti laikomas konsoliduotos Sutarties 25 ir kituose straipsniuose draudžiamu lygiaverčio poveikio mokėjimu, paaiškėjus, kad *de facto* provincija ar komuna jį surinko už pramoninių dujų tiekimą už jos teritorijos ribų, kai tokiomis pačiomis sąlygomis gamtinių dujų tiekimas nuo tokio mokesčio yra atleistas?

4. Ar varikliams, naudojamiems pramoninėms dujoms tiekti labai aukšto slėgio vamzdynais, o tam būtina įrengti kompresorių, taikomas mokestis už varomąją jėgą turi būti laikomas Sutarties 90 ir kituose straipsniuose draudžiamu vidaus mokesčiu, paaiškėjus, kad gamtinių dujų tiekimas nuo tokio mokesčio yra atleistas?

5. Ar teigiamai atsakius į šiuos klausimus, mokestį už varomąją jėgą sumokėjęs mokesčių mokėtojas gali pagrįstai reikalauti jį grąžinti nuo 1992 m. liepos 16 d., kai buvo priimtas sprendimas *Legros ir kt.* [2]?"

Procesas Teisingumo Teisme

20. 2005 m. liepos 21 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-393/04 ir C-41/05 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

21. Abiejose bylose rašytines pastabas pateikė ieškovė, Lježo provincija, Sereno komuna, Belgijos vyriausybė ir Komisija, kurios visos vėliau dalyvavo 2005 m. spalio 13 d. posėdyje.

2 — 1992 m. liepos 16 d. Sprendimas *Administration des douanes et droits indirects prieš Legros ir kt.* (C-163/90, Rink. p. I-4625).

IV — Teisinė analizė

Dėl pirmojo pateikto klausimo (bylos C-393/04 ir C-41/05)

22. Vieninteliu Lježo apeliacinio teismo pateiktu klausimu ir pirmuoju Lježo pirmosios instancijos teismo pateiktu klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar atleidimas nuo mokesčių (nuo komunos mokesčio byloje C-393/04 ir provincijos mokesčio byloje C-41/05) už varomąją jėgą, taikomas tik slėginėse gamtinių dujų talpyklose naudojamiems varikliams (toliau — ginčijamos priemonės) yra valstybės pagalba Sutarties prasme.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

23. Pirmiausia Sereno komuna, Lježo provincija, Belgijos vyriausybė (toliau — Belgijos valdžios institucijos) ir Komisija vis dėlto ginčija šio klausimo priimtinumą, prieštaraudamos, kad abiejose pagrindinėse bylose *Air Liquide* kreipėsi į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusius teismus ne siekdama, kad tariamai neteisėta valstybės pagalba būtų išieškota iš tos pagalbos gavėjų, tačiau norėdama, kad *Air Liquide* būtų grąžinti jos kaip mokesčiai, kurie savaime yra neteisėti, sumokėti mokėjimai.

24. Jų manymu, tokio pobūdžio išieškojimą draudžia konkretus Teisingumo Teismo sprendimas, pagal kurį „asmenys, įpareigoti sumokėti privalomą mokestį, siekdami išvengti tokio mokesčio mokėjimo, negali remtis argumentu, kad kitiems asmenims taikomas atleidimas nuo mokesčio yra valstybės pagalba“ [3]. Todėl, kadangi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai negali patenkinti ieškovės prašymų, Belgijos valdžios institucijų ir Komisijos nuomone, bet kokia Teisingumo Teismo galima išvada, kad ginčijamos priemonės yra valstybės pagalbos pobūdžio, paprasčiausiai nedarytų jokios įtakos pagrindinių bylų baigčiai.

25. Be to, dėl tos pačios priežasties daugelyje bylų dėl prašymų grąžinti mokesčius, panašius į nagrinėjamus šioje byloje, Teisingumo Teismas pats yra pripažinęs neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl klausimų, susijusių su nagrinėjamos priemonės pripažinimu pagalba [4].

26. Pirmiausia norėčiau pažymėti, kad pagal gerai žinomą ir nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką procese dėl prejudicinio sprendimo tik nagrinėjantis bylą nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos ypatumus,

3 — 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Banks* (C-390/98, Rink. p. I-6117, 80 punktas); iš esmės patvirtintas 2002 m. birželio 13 d. Sprendimu sujungtose bylose *Sea-Land Service ir Nedlloyd Lijnen* (C-430/99 ir C-431/99, Rink. p. I-5235, 47 punktas).

4 — Belgijos valdžios institucijos ir Komisija konkrečiai remiasi 2000 m. kovo 9 d. Sprendimu *EKW ir Wein & Co* (C-437/97, Rink. p. I-1157, 53 ir 54 punktai) ir 2000 m. liepos 13 d. Sprendimu *Idéal tourisme* (C-36/99, Rink. p. I-6049, 26–29 punktai).

turi įvertinti, ar jo sprendimui būtinas prejudicinis sprendimas, ir nustatyti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Tik išimtinėmis aplinkybėmis Teisingumo Teismas gali atsisakyti jurisdikcijos būtent tada, „kai akivaizdu, kad prašomas <...> normos išaiškinimas ar galiojimo įvertinimas yra nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku“ [5].

27. Todėl būtina apsvarstyti, ar šioje byloje ši sąlyga yra įvykdyta, ir, kalbant konkrečiau, ar klausimas, ar ginčijamos priemonės yra pagalbos pobūdžio, *akivaizdžiai* neturi reikšmės prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiuose teismuose nagrinėjamos bylos baigčiai.

28. Mano manymu, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai, kaip jau esu atsakęs į tą patį sprendime *Ferring* Prancūzijos vyriausybės iškeltą prieštaravimą dėl priimtinumo (prieštaravimą, kurį Teisingumo Teismas vėliau taip pat atmetė) [6].

29. Kaip ir toje byloje, norėčiau pažymėti, kad šioje byloje prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai taip pat visą dėmesį (byloje C-393/04) arba daugiausia dėmesio (byloje C-41/05) skiria klausimui, ar ginčijamos priemonės yra pagalbos pobūdžio, ir kad todėl Teisingumo Teismo sprendimas tuo klausimu galėtų padėti minėtiems teismams priimti sprendimą.

30. Tačiau, nepaisant to, aš manau, kad sprendimas vis dėlto turėtų naudos, net jeigu būtų padaryta išvada, kaip siūlo Belgijos valdžios institucijos ir Komisija, ir su tuo aš sutinku (žr. šios išvados 58–76 punktus), jog neįmanoma patenkinti tokio prašymo dėl grąžinimo, kurį pateikė *Air Liquide*.

31. Iš tiesų reikia priminti, kad pagal konsoliduotą teismo praktiką „pagalbos priemones įgyvendinančių aktų galiojimui turi įtakos tai, kad nacionalinės valdžios institucijos pažeidžia (EB 88 straipsnio 3 dalies) paskutinįjį sakinį. Nacionaliniai teismai *privalo* garantuoti asmenims, kurie gali remtis tokiu pažeidimu, kad pagal jų nacionalinę teisę *bus nuspręsta dėl visų pasekmių,* susijusių tiek su tokių pagalbos priemones įgyvendinančių aktų galiojimu, tiek su pažeidžiant tą nuostatą suteiktos finansinės para-

5 — 4 išnašoje minėto sprendimo *Idéal Tourisme* 20 punktas. Tuo pačiu klausimu žr., be kita ko, 1995 m. spalio 5 d. Sprendimą *Aprile* (C-125/94, Rink. p. I-2919, 16 ir 17 punktai); 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman ir kt.* (C-415/93, Rink. p. I-4921, 59 punktas) ir 2005 m. spalio 25 d. Sprendimą *Schulte* (C-350/03, Rink. p. I-9215, 43 punktas).

6 — 2001 m. gegužės 18 d. išvados, pateiktos byloje *Ferring* (C-53/00, Rink. p. I-9067), 22 ir 23 punktai. Tuo pačiu klausimu taip pat žr. 2001 m. lapkričio 8 d. Sprendimą *Adria-Wien Pipeline ir Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, Rink. p. I-8365); 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *GIL Insurance ir kt.* (C-308/014, Rink. p. I-4777) ir 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimą *AEM* (C-128/03 ir C-129/03, Rink. p. I-2861). Priešingu klausimu žr. 4 išnašoje minėtus sprendimus.

mos išieškojimu ar galimomis laikinosiomis priemonėmis“ [7].

32. Tai reiškia, kad, nustačius, jog ginčijamos priemonės yra pagalbos pobūdžio, nacionaliniai teismai privalo imtis visų veiksmų, būtinų apsaugoti teisės subjektus, kurie dėl atleidimo nuo mokesčio patyrė žalos. Tai taip pat reiškia, kad jeigu, kaip šioje byloje, tie teismai negali patenkinti prašymo taikyti konkrečią priemonę, jie vis dėlto privalo užtikrinti kitas apsaugos formas, kuriomis vis dar galima pasinaudoti pagal nacionalinę teisę (pavyzdžiui, laikinųjų apsaugos priemonių pritaikymą, nurodant sustabdyti neteisėto atleidimo nuo mokesčio vykdymą).

33. Taip pat reikia turėti omenyje tai, jog ieškovė galėtų būti suinteresuota, kad būtų priimtas sprendimas, kuris, nors būdamas visiškai deklaracinio pobūdžio, pripažintų, kad priemonė yra neteisėtos pagalbos pobūdžio, nes taip ji galėtų, be kita ko, prašyti Komisijos nurodyti išieškoti pagalbą, arba, aišku, jeigu yra įvykdytos tam tikros sąlygos, nacionaliniame teisme pareikšti ieškinį dėl nesąžiningos konkurencijos pagalbą gavusių įmonių atžvilgiu arba ieškinį valstybei dėl žalos atlyginimo už jos įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę pažeidimą [8].

34. Todėl manau, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų iškeltas klausimas negali būti laikomas *akivaizdžiai* nesusijusiu su pagrindinėmis bylomis ir kad todėl Komisijos ir Belgijos valdžios institucijų iškeltus prieštaravimus dėl priimtinumo reikia atmesti.

Dėl esmės

35. Toliau išnagrinėsiu, ar ginčijamos priemonės yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies, kuri suteikia naudos nuo mokesčių už varomąją jėgą atleistoms įmonėms, prasme.

36. *Air Liquide* atsako į šį klausimą teigiamai, tvirtindama, kad šioje byloje sąlygos, kurių paprastai reikalaujama tam, kad būtų

7 — 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendimas *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, Rink. p. I-5505, 12 punktas); kursyvu pažymėta mano. Tuo pačiu klausimu žr., pavyzdžiui, 2003 m. lapkričio 27 d. Sprendimą *Enirisorse* (C-34/01–C-38/01, Rink. p. I-14243, 42 punktas) ir 2005 m. liepos 21 d. Sprendimą *Xunta de Galicia* (C-71/04, Rink. p. I-7419, 49 ir 50 punktai).

8 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Banks* 80 punktą. Taip pat žr. generalinio advokato G. Tesauro 1989 m. rugsėjo 19 d. Išvados byloje *Belgija prieš Komisiją* (C-142/87, Rink. p. I-959, 7 punktas) ir generalinio advokato F. G. Jacobs 2005 m. lapkričio 29 d. Išvadą byloje *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, dar nepaskelbta Rinkinyje, 86 punktas).

galima padaryti tokio pobūdžio išvadą, yra įvykdytos. Iš tiesų šioje byloje nagrinėjamas atleidimas nuo mokesčių finansuojamas iš valstybės lėšų ir juo siekiama suteikti atrankinį ekonominį pranašumą pagalbą gavusioms įmonėms (šiuo požiūriu ieškovė paaiškina, kad tik dvi įmonės gali pasinaudoti nagrinėjamu atleidimu nuo mokesčio: *SA Fluxys* – nuo provincijos mokesčio ir *SA Distrigaz* – nuo komunos mokesčio). Be to, šis atleidimas nuo mokesčių gali iškreipti konkurenciją ir turi įtakos Bendrijos vidaus prekybai, nes liberalizavus energijos sektorių gamtinių dujų gamybos, tiekimo ir paskirstymo rinkai būdinga didelio masto tarptautinė prekyba, ir todėl tam tikroms šiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms suteikta pagalba neišvengiamai turi tokias pasekmes.

37. Tačiau Sereno komuna ir Lježo provincija bei Belgijos vyriausybė, kurios visos pateikė labai panašius argumentus, tvirtina, kad šios priemonės nėra valstybės pagalba Sutarties prasme. Taip yra visų pirma dėl to, kad priemonės neiškreipia konkurencijos ir neturi įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai. Dujų sektoriuje Belgijoje vietos lygiu veikiančios įmonės iš tiesų visada veikia kaip monopolijos, taigi tarp jų nėra realios konkurencijos.

38. Pirmiausia noréčiau priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, norint įvertinti, ar valstybės priemonė yra valstybės pagalba, būtina išsiaiškinti, ar yra įvykdytos keturios kumuliacinės sąlygos: i) priemonė turi suteikti atrankinį ekonominį pranašumą tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai; ii) pranašumas turi būti suteiktas tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybės lėšų; iii) priemonė turi iškreipti konkurenciją ar kelti jos iškreipimo grėsmę ir iv) ji turi galėti paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą [9].

39. i) Kalbant apie pirmąją sąlygą, man atrodo aišku, kad ginčijamomis priemonėmis užtikrinamas pranašumas įmonėms, kurioms taikomas aptariamas atleidimas nuo mokesčių. Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką „pagalbos sąvoka apima ne tik pozityviąsias išmokas, pavyzdžiui, subsidijas, bet ir priemones, įvairiais būdais mažinančias įmonei paprastai tenkančius iš įmonės biudžeto mokamus mokesčius, kurios, nors ir nėra subsidijos tiesiogine šio žodžio prasme, yra panašaus pobūdžio ir turi tokį patį poveikį“ [10].

9 — Žr., pvz., 1994 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (C-278/92–C-280/92, Rink. p. I-4103, 20 punktas); 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-482/99, Rink. p. I-4397, 68 punktas) ir 2003 m. liepos 24 d. Sprendimą *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Rink. p. I-7747, 74 punktas).

10 — 1999 m. gegužės 19 d. Sprendimas *Italija prieš Komisiją* (C-6/97, Rink. p. I-2981, 16 ir 17 punktai). Taip pat žr. 1994 m. kovo 15 d. Sprendimą *Banco Exterior de España* (C-387/92, Rink. p. I-877, 14 punktas) ir 1998 m. gruodžio 1 d. Sprendimą *Ecotrade* (C-200/97, Rink. p. I-7907, 34 punktas).

40. Tai visų pirma taikoma priemonėms, kurios, kaip ir nagrinėjamu atveju, nors ir nėra susijusios su valstybės išteklių perdavimu, „tam tikroms įmonėms suteikia atleidimą nuo mokesčio, dėl kurio <...> gavėjai atsiduria palankesnėje finansinėje padėtyje nei kiti mokesčių mokėtojai“ [11].

41. Be to, tai yra atrankinis pranašumas, nes atleidimas nuo mokesčių taikomas tik gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms.

42. Šiuo atžvilgiu nemanau, kad būtų taikytina teismų praktika, kuria, be kita ko, nesirėmė valdžios institucijos atsakovės ir pagal kurią, nors skirtingas požiūris iš tiesų yra palankesnis tam tikroms įmonėms ar veiklos sektoriams, jį „pateisina sistemos, kurios dalį jis sudaro, pobūdis ar bendra struktūra“ [12] ir todėl toks požiūris nėra atrankinis (ir dėl to jo neapima pagalbos sąvoka EB 87 straipsnio prasme). Ši kategorija iš tikrųjų gali apimti fiskalinio požiūrio skirtumus, tačiau tik tuo atveju, jeigu juos nulemia su mokesčių sistemos loginiu pagrindu susiję reikalavimai, [13] o ne vien bendri siekiai ir tikslai, kurių valstybė siekia imdamasi nagrinėjamos priemonės [14].

43. Šioje byloje ginčijamos priemonės grindžiamos sumetimais, kuriuos sunku susieti su mokesčių sistemai būdingomis priežastimis. Kaip per posėdį aiškiai pasakė Belgijos vyriausybė, šios priemonės pradėtos taikyti jau 1970 m. pradžioje (t. y. naftos krizės išvakarėse) tik tam, kad būtų skatinama naudoti alternatyvius naftai energijos šaltinius, gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms taikant palankesnį mokesčių režimą.

44. ii) Toliau man atrodo taip pat aišku, kad nagrinėjama lengvata yra finansuojama iš valstybės lėšų. Šiuo požiūriu pakanka pažymėti, kad dėl nagrinėjamo atleidimo nuo mokesčių Belgijos valdžios institucijos praktiškai atsisakė išieškoti mokestines pajamas, kurias jos kitu atveju būtų gavusios. Todėl valstybė dėl šių priemonių patyrė papildomą naštą.

11 — Ten pat.

12 — Minėto sprendimo *Adria-Wien Pipeline ir Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* 42 punktas. Šiuo klausimu taip pat žr. 1974 m. liepos 2 d. Sprendimą *Italija prieš Komisiją* (173/73, Rink. p. 709, 33 punktas) ir 2002 m. rugsėjo 26 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (C-351/98, Rink. p. I-8031, 42 punktas).

13 — Konkrečiai žr. 6 išnašoje minėtą sprendimą *GIL Insurance ir kt.*, kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad „nacionalinės draudimo apmokestinimo sistemos pobūdis ir struktūra“ pateisina priemonę, kurios tikslas yra „kovoti su praktika, kai yra pasinaudojama tipinės (draudimo įmokų mokesčio) normos ir PVM normos skirtumais, manipuliuojant įrenginių nuomos ar pardavimo bei susijusio draudimo kainomis“ (74 punktas).

14 — Žr., pavyzdžiui, 12 išnašoje minėtą 2002 m. rugsėjo 26 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją*, kuriame Teisingumo Teismas atmetė Ispanijos vyriausybės argumentus, kad priemonės, skirtos sudaryti sąlygas pramoninėms transporto priemonėms atnaujinti, galima būtų nelaikyti valstybės pagalba, nes ja siekiama aplinkos apsaugos ir kelių saugumo tikslų (43 punktas).

45. iii) Tačiau, mano nuomone, sąlygų, susijusių su nagrinėjamų priemonių antikonkurenciniu poveikiu, tyrimas yra sudėtingesnis.

46. Iš esmės atsakymas turėtų būti teigiamas, ypač darant prielaidą, kad Teisingumo Teismas laikysis pakankamai plataus požiūrio šiuo klausimu. Iš tiesų pagal konsoliduotą teismų praktiką tokios priemonės kaip nagrinėjamos šiuo atveju, „skirtos atleisti įmonę nuo išlaidų, kurias ji paprastai patirtų savo kasdieniame valdyme ar įprastoje veikloje, iškreipia konkurencijos sąlygas“ [15]. Teisingumo Teismas turėjo galimybę patikslinti, kad ši sąlyga yra įvykdyta net ir tuo atveju, kai yra tik konkurencijos iškreipimo grėsmė [16].

47. Tačiau reikia priminti, kad šioje byloje Belgijos valdžios institucijos ginčija netgi konkurencijos iškreipimo galimybę, pabrėždamos, jog iš tariamos pagalbos naudos gaunančios įmonės (*Distrigaz* ir *Fluxys*) veikia būtent (dujų tiekimo, paskirstymo ir aprūpinimo) sektoriuose, kuriems yra būdinga įstatymo nustatyta monopolija, todėl juose iš esmės nėra konkurencijos.

48. Nors, remiantis visa turima informacija, neįmanoma pateikti tikslaus atsakymo į šį klausimą, manau, kad kai kurie iš bylos medžiagoje esančių duomenų leidžia daryti kitokią išvadą, nei padarė Belgijos valdžios institucijos, nes jie rodo, kad iš ginčijamos priemonės naudą gaunančios įmonės konkuruoja, nors ir ribotai, su kitais ūkio subjektais atitinkamose rinkose.

49. Pavyzdžiui, pagal neseniai priimtą Belgijos konkurencijos tarybos sprendimą, pridėtą prie Sereno komunos pastabų, nors „iki dujų rinkos liberalizavimo *Distrigaz* turėjo tiekimo monopolį“, po liberalizavimo ji atsidūrė „*kvazi* monopolinėje padėtyje“. Tame pačiame sprendime Konkurencijos taryba taip pat pažymėjo, kad *Fluxys* „gamtinių dujų tiekimo <...> rinkoje turi *kvazi* monopolį, *kuris vis dėlto nėra grindžiamas įstatymo nuostatomis*“ [17].

15 — 2000 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Vokietija prieš Komisiją* (C-156/98, Rink. p. I-6857, 30 punktas), taip pat jame paminėta teismų praktika.

16 — Žr. 1980 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Philip Morris prieš Komisiją* (730/79, Rink. p. 2671, 11 ir 12 punktai); 1986 m. liepos 10 d. Sprendimą *Belgija prieš Komisiją* (40/85, Rink. p. 2321, 22 punktas); taip pat žr. 1998 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Vlaamse Gewest prieš Komisiją* (T-214/95, Rink. p. II-717, 46 punktas) ir 2002 m. sausio 30 d. Sprendimą *Keller ir Keller Meccanica prieš Komisiją* (T-35/99, Rink. p. II-261, 85 punktas).

17 — 2003 m. balandžio 7 d. Sprendimo Nr. 2003-C/C-31, *Revue trimestrielle de jurisprudence 2003/02*, p. 15 ir paskesni, 6.2.1 punktas; kursyvu išskirta mano.

50. Vėlgi tuo pačiu klausimu Europos Komisija savo sprendime, kurį Sereno komuna mini savo pastabose, pažymi, kad dujų paskirstymo sektoriuje *Distrigaz* patiria vis didėjančią Belgijos rinkoje veikiančių įvairių įmonių konkurenciją, ir mano, kad ateityje ji tikėtinai susidurs su kitais į tą rinką ateinančiais konkurentais [18].

51. Reikia pridurti, kad pagalbą gaunančios įmonės Belgijoje verčiasi ne tik gamtinių dujų tiekimu, paskirstymu ir aprūpinimu; jos taip pat siūlo labai įvairias papildomas ir šalutines paslaugas (pavyzdžiui, saugojimo, pagalbos ir konsultacijų klientams), kurios neabejotinai yra teikiamos laisvos konkurencijos sistemoje.

52. Galiausiai iš bylos medžiagos yra aišku, kad ta pati infrastruktūra, kurią *Distrigaz* ir *Fluxys* naudoja veiklai, kuri tariamai vykdoma monopolijos pagrindu, teikiant tiekimo paslaugas per Belgijos teritoriją, naudojama aprūpinti gamtinėmis dujomis vartotojus kitose valstybėse narėse, t. y. atliekant tarptautines tiekimo operacijas, kurių atžvilgiu pagalbą gaunančios įmonės akivaizdžiai konkuruoja su įvairiais ūkio subjektais, įsisteigusiais kitose Europos Sąjungos valstybėse.

53. Atsižvelgdamas į visus šiuos svarstymus, esu linkęs laikytis nuomonės, kad pagalbą gaunančioms įmonėms suteiktos paramos priemonės bent jau potencialiai gali nulemti konkurencijos iškreipimus tuose ekonomikos sektoriuose, kuriuose yra įprasta konkurencija, tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygiu. Iš tiesų toks atleidimas nuo mokesčių, dėl kurio šios įmonės atleidžiamos nuo finansinės naštos, kurią kitu atveju jos būtų privalėjusios patirti, galėjo turėti poveikį įvairių tų įmonių siūlomų prekių ar paslaugų galutinei kainai.

54. iv) Galiausiai, kalbant apie nagrinėjamų priemonių poveikį Bendrijos vidaus prekybai, reikia priminti, kad, priešingai tam, ką, atrodo, siūlo Belgijos valdžios institucijos, pagalba gali turėti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, net jeigu jos gavėjas veikia tik vietos ar regioniniu lygiu ir nedalyvauja tarptautinėje prekyboje. Pagalbos poveikis iš tiesų gali būti toks, kad veikla, kuria verčiasi minėtas pagalbos gavėjas, yra išlaikoma ar plečiama, ir todėl kitose valstybėse narėse įsteigtos įmonės turi mažiau galimybių patekti į atitinkamos valstybės rinką [19].

18 — 2003 m. vasario 13 d. Komisijos sprendimo C(2003) 582, byla Nr. COMP/M. 3075, 3076, 3077, 3078, 3079 ir 3080, *ECS prieš Intercomunale IVEKA ir kt.*, 39 ir 40 punktai.

19 — Pvz., žr. minėto sprendimo *Altmark* 78 ir 82 punktus.

55. Tai ypač pasakytina apie rinką, kokia ir yra dujų rinka, kuriai po antrosios Bendrijos direktyvos, liberalizuojančios dujų rinką[20], įsigaliojimo būdinga didėjanti konkurencija, įskaitant ir konkurenciją tarptautiniu lygiu. Taigi tokio pobūdžio rinkoje teikiama pagalba, nors ir ribota, gali būti papildoma kliūtis realiam to sektoriaus atvėrimui ir todėl taip pat gali kelti grėsmę prekybai tarp valstybių narių.

56. Atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, manau, kad yra įvykdytos visos sąlygos pagal EB 87 straipsnio 1 dalį ir kad todėl nagrinėjamas atleidimas nuo mokesčių yra valstybės pagalba šios nuostatos prasme.

57. Todėl siūlau Teisingumo Teismui pateikti tokį atsakymą į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimą: atleidimas nuo komunos ir provincijos mokesčių už varomąją jėgą, taikomas tik gamtinių dujų talpyklose naudojamiems varikliams, yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

20 — 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 98/30/EB (OL. L. 176, 2003 7 15).

Dėl antrojo klausimo (byla C-41/05)

58. Savo antruoju klausimu Lježo pirmosios instancijos teismas klausia Teisingumo Teismo, ar nacionalinis teismas, kuriam pateiktas mokesčių mokėtojo, kuris nebuvo atleistas nuo nagrinėjamo provincijos mokesčio už varomąją jėgą, ieškinys, gali įpareigoti šį mokestį surinkusią valdžios instituciją grąžinti jį minėtam mokesčių mokėtojui, jeigu jis teisiškai arba faktiškai nustato, kad valdžios institucija negali susigrąžinti pagalbos iš jos gavėjų?

59. Šis klausimas kyla todėl, kad, pasak *Air Liquide*, šioje byloje visiškai neįmanoma nesuderinamos pagalbos išieškoti. Kadangi pagalbą sudaro atleidimas nuo mokesčio, jos išieškojimas iš pagalbą gavusių įmonių reikštų šių įmonių apmokestinimą mokesčiais, nuo kurių jos šiuo metu yra atleistos. Pasak *Air Liquide*, teismo įpareigojimas šiuo klausimu prieštarautų Belgijos Konstitucijai, ypač jos 170 straipsnio 1 daliai, pagal kurią mokesčiai, iš kurių gautos pajamos atitenka valstybei, turi būti nustatyti įstatymo. Todėl vienintelis būdas atkurti *status quo ante* būtų įpareigoti valdžios instituciją grąžinti nuo mokesčio neatleistų įmonių neteisingai sumokėtą mokestį.

60. Tačiau Komisija ir Belgijos valdžios institucijos atmeta tokios išeities galimybę ir tvirtina, kad grąžinus jau surinktus mokesčius būtų ne pašalintos priemonės antikonkurencinės pasekmės, tačiau faktiškai padidintas nuo mokesčių atleistų asmenų skaičius ir taip tam tikra prasme būtų pažeistos konkurencijos taisyklės. Komisija priduria, kad, užuot prašiusi grąžinti kaip ginčijamą mokestį sumokėtas sumas, *Air Liquide* turėjo prašyti teismo, kad šis įpareigotų valstybę išieškoti nuo mokesčių atleistoms įmonėms neteisėtai suteiktą pagalbą.

61. Nedelsdamas turiu pasakyti, kad *Air Liquide* pateikti argumentai ir man neatrodo įtikinantys dėl dvejopo pobūdžio priežasčių.

62. Pirmiausia man neatrodo, kad ieškovės apibūdintos aplinkybės faktiškai užkerta kelią išieškoti bet kokios neteisėtos paramos priemonės pagrindu suteiktą pagalbą.

63. Kaip iš tiesų žinoma, Teisingumo Teismas jau yra bendrai išaiškinęs, ir būtent neteisėtos pagalbos išieškojimo klausimu, kad „valstybė narė negali remtis savo *vidaus teisinėje sistemoje galiojančiomis nuostatomis, praktika ar aplinkybėmis*, kad pateisintų iš Bendrijos taisyklių kylančių įsipareigojimų nevykdymą“ [21].

64. Konkrečiau kalbant, tada Teisingumo Teismas taip pat turėjo progą atsakyti į panašų į *Air Liquide* pareikštą prieštaravimą. Priminęs, kad „neteisėtos pagalbos išieškojimas yra išvados, kad tokia pagalba yra neteisėta, loginė pasekmė <...> (ir kad) tokia pasekmė negali priklausyti nuo pagalbos suteikimo formos“, Teisingumo Teismas iš tiesų pažymėjo, kad „jeigu pagalba buvo suteikta <...> atleidimo nuo mokesčio forma ir buvo pagrįstai pripažinta neteisėta, yra neteisinga tvirtinti <...> kad nagrinėjamos pagalbos išieškojimas turi vykti atgaline data taikomo mokesčio forma, kurio būtų visiškai neįmanoma įvykdyti.“ Iš tikrųjų „valdžios institucijos turi tik imtis priemonių, įpareigojančių pagalbą gavusias įmones sumokėti neteisėtai joms suteikto atleidimo nuo mokesčių dydžio sumas“ [22].

65. Kitaip tariant, ir priešingai nei mano *Air Liquide*, reikia daryti išvadą, kad tokiais atvejais kaip nagrinėjamasis nacionalinio teismo nustatytas įpareigojimas išieškoti

21 — Žr. 1990 m. vasario 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (C-74/89, Rink. p. I-491, 8 punktas); kursyvu išskirta mano. Taip pat žr. 1989 m. lapkričio 14 d. Sprendimą *Italija prieš Komisiją* (14/88, Rink. p. 3677, 25 punktas).

22 — 1993 m. birželio 10 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (C-183/91, Rink. p. I-3131, 15–17 punktai).

pagalbą būtų susijęs ne su „neegzistuojančio" mokesčio taikymu nuo mokesčių atleistoms įmonėms, bet paprasčiausiai su taisyklės, kuria nustatytas atleidimas nuo mokesčio, netaikymu (jeigu taikomas „įprastas" mokestinis režimas), taip pat su reikalavimu pagalbą suteikusiai valdžios institucijai pašalinti savo neteisėto elgesio pasekmes, išieškant iš pagalbos gavėjų sumas, lygias toms, kurių tokia institucija neteisėtai nesurinko.

66. Tačiau Teisingumo Teismas jau turėjo progą priimti sprendimą dėl prašymų įvykdyti tokio tipo grąžinimus, kurių prašo ieškovė šioje byloje. Jis laikėsi nuomonės, kad tai yra įmanoma tik tuo atveju, jeigu pagalba finansuojama vadinamaisiais parafiskaliniais mokesčiais, t. y. kai neteisėtą valstybės pagalbą sudaro tam tikriems asmenims subsidijų forma suteikiamos lėšos, gautos iš specialiai tam tikslui nustatyto mokesčio (t. y. parafiskalinio mokesčio) [23].

67. Tokiais atvejais įmonių kaip šis mokestis sumokėtos įmokos yra valstybės paramos priemonės finansavimo būdas; todėl tarp nustatyto mokesčio ir tam tikriems asmenims suteiktos fiskalinės naudos yra „glaudus ryšys" [24]. Būtent šiuo pagrindu Teisingumo Teismas leidžia grąžinti įmoką, tačiau bet koks pagalbos neteisėtumas turi būti susijęs su mokestine priemone *per se*, kaip pagalbos „sudedamąja dalimi".

68. Todėl siekiant atkurti *status quo ante*, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, pripažinusios, kad pagalba yra neteisėta, turi imtis veiksmų ne tik tų įmonių, kurioms pagalba buvo suteikta neteisėtai, atžvilgiu (nurodydamos ją išieškoti), bet taip pat ir tų įmonių, kurios turėjo finansuoti neteisėtą pagalbą (nurodydamos grąžinti jų sumokėtas sumas), atžvilgiu [25].

69. Tačiau atleidimo nuo mokesčio atveju Teisingumo Teismas aiškiai atmetė bet kokią nacionalinio teismo galimybę tenkinti prašymus grąžinti sumokėtus mokesčius. Iš konsoliduotos teismų praktikos matyti, kad tokiais atvejais „privalomąją įmoką įpareigoti

23 — Žr., pvz., 2003 m. spalio 21 d. Sprendimą *Van Calster ir kt.* (C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 53 ir 54 punktai).

24 — Dėl šio mokesčio ir pagalbos priemonės ryšio svarbos žr. 2005 m. sausio 13 d. Sprendimą *Streekgewest* (C-174/02, Rink. p. I-85, 22 punktas). Taip pat žr. 2005 m. spalio 27 d. Sprendimą *Nazairdis* (C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, Rink. p. I-9481, 40 ir 41 punktai).

25 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Enirisorse* 44 ir 45 punktus.

mokėti asmenys, siekdami išvengti tokios įmokos mokėjimo“ [26] arba „siekdami įmokos grąžinimo“ [27] negali remtis argumentu, kad kitų asmenų atleidimas nuo mokesčio yra valstybės pagalba“.

70. Taip yra todėl, kad neteisėtą paramos priemonę sudaro ne pati fiskalinė priemonė, o atleidimas nuo mokesčio tam tikrų mokesčių mokėtojų naudai [28]. Todėl ieškovės, kurios skundžiasi dėl pagalbos buvimo, turi ginčyti būtent šį atleidimą nuo mokesčio ir tik tą fiskalinės priemonės aspektą [29].

71. Man atrodo aišku, kad ši byla aiškiai priklauso minėtai kategorijai. Iš tiesų, kaip jau buvo matyti anksčiau, šioje byloje pagalbą sudaro būtent atleidimas nuo mokesčio už varomąją jėgą, kurį Lježo provincija taiko gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms.

72. Taip pat reikia nurodyti, kad *Air Liquide* ir kitų mokesčių mokėtojų kaip mokestis už varomąją jėgą sumokėtos sumos nėra naudojamos paramos priemonei finansuoti; jos yra paprasčiausiai skirtos bendrajam mokesčius surenkančių vietos valdžios institucijų biudžetui. Kitaip tariant, skirtingai nei bylose, susijusiose su parafiskaliniais mokesčiais, šioje byloje ginčijamo mokesčio forma surinktos sumos nėra skirtos konkrečiam tikslui.

73. Be to, mokestis už varomąją jėgą ir gamtinių dujų sektoriuje veikiančių įmonių atleidimas nuo mokesčių yra akivaizdžiai atskiros ir savarankiško pobūdžio priemonės. Kaip Belgijos vyriausybė faktiškai patvirtino posėdyje, daugelis Belgijos savivaldybių mokestį už varomąją jėgą nustatė dar gerokai prieš patvirtinant ginčijamą atleidimą nuo mokesčių. Todėl, skirtingai nei byloje *Laboratoires Boiron* (kurią minėjau 29 išnašoje) ginčijamo mokesčio atveju, šioje byloje nagrinėjamo mokesčio nustatymas nėra funkcinė priemonė, susijusi su paramos priemonės suteikimu gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms. Atvirkščiai, kaip ką tik pažymėjau, šioje byloje nustatytas bendro pobūdžio mokestis, skirtas vietos valdžios institucijų įplaukoms padidinti.

74. Todėl būtent minėtu atleidimu nuo mokesčių (kuris buvo įtvirtintas tik nuo aštuntojo dešimtmečio) buvo suteiktas ekonominis pranašumas gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms. Taigi tai yra būtent tas fiskalinės priemonės elementas,

26 — Minėto sprendimo *Banks* 80 punktas. Tuo pačiu klausimu žr. minėtų sprendimų *EKW* 52 punktą ir *Idéal tourisme* 20 punktą.

27 — Minėto sprendimo *Nazairdis* 44 punktas.

28 — Šiuo klausimu visų pirma žr. 2005 m. liepos 14 d. Generalinės advokatės C. Stix-Hackl išvados, pateiktos minėtoje byloje *Nazairdis*, 38 punktą.

29 — Atsakymas būtų kitoks, jeigu paties mokesčio nustatymas būtų buvęs neteisėtas, tiek, kiek jis būtų skirtas sukurti neteisėtą situaciją, palankesnę tam tikriems asmenims, kaip buvo *Boiron* byloje, kurioje šiandieną pateikiau savo išvadą (ir kuria tuo pačiu klausimu remiuosi detaliau), nagrinėtu atveju. Toji byla susijusi su mokesčiu, nustatytu „asimetrinio“ mokesčio forma, nes jis yra skirtas taikyti tik tam tikriems ūkio subjektams, o ne kitiems su jais konkuruojantiems asmenims, ir yra nustatytas specialiai ir *tik* siekiant sukurti situaciją, kuri yra palankesnė tokiu mokesčiu neapmokestintoms įmonėms. Todėl tarp mokesčio ir pagalbos yra glaudus ryšys, kaip tarp dviejų vienos monetos pusių, nes mokesčiu neapmokestintoms įmonėms suteikiama nauda tiksliai atitinka tuo mokesčiu apmokestintoms įmonėms sukurtą nepalankią padėtį. Todėl tokioje situacijoje pagal Bendrijos pagalbos taisykles neteisėtu gali būti laikomas pats mokesčio nustatymas.

kurį turėjo ginčyti *Air Liquide*, siekdama, kad jis būtų panaikintas ir pagalba išieškota iš jos gavėjų. Tačiau pasirinkusi reikalavimą grąžinti jos Lježo provincijai sumokėtas sumas, ieškovė iš esmės ginčija visos fiskalinės priemonės teisėtumą.

75. Galiausiai reikia pažymėti, kad pripažinimas, jog visa fiskalinė priemonė yra negaliojanti, tokioje byloje kaip ši galiausiai turėtų pernelyg sunkių ir visiškai nepagrįstų pasekmių valstybės finansams. Nors mokestis už varomąją jėgą yra bendras mokestis, kurio taikymo sritis labai plati, ginčijamas atleidimas nuo mokesčio taikomas tik labai nedideliam kiekiui įmonių. Todėl pasirinkimas reikalauti bendro pobūdžio grąžinimo, ko būtent ir siekia *Air Liquide*, užuot reikalavus išieškoti pagalbą iš jos gavėjų, valstybei (ir jos vietos valdžios institucijoms) reikštų esminės finansinių pajamų dalies praradimą vien todėl, kad ji (teoriškai) nesąžiningai atleido nuo mokesčio konkrečioje rinkoje veikiančias įmones [30].

76. Atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui pateikti tokį atsakymą į antrąjį Lježo pirmosios instancijos teismo klausimą: įmonės, apmokestintos tokiu mokesčiu kaip mokestis už varomąją jėgą, siekdamos to mokesčio forma sumokėtų sumų grąžinimo, negali tvirtinti, kad kitiems asmenims taikomas atleidimas nuo tokio mokesčio yra valstybės pagalba.

Dėl trečiojo klausimo (byla C-41/05)

77. Savo trečiuoju klausimu Lježo pirmosios instancijos teismas klausia Teisingumo Teismo, ar mokestis už varomąją jėgą turi būti laikomas EB 25 straipsnio draudžiamu muitams lygiaverčio poveikio mokėjimu, jeigu provincija ar komuna jį surinko už pramoninių dujų tiekimą už savo teritorijos ribų, kai tomis pačiomis sąlygomis gamtinių dujų tiekimas nuo tokio mokesčio yra atleistas.

78. *Air Liquide*, viena vertus, ir Komisija bei Belgijos valdžios institucijos, kita vertus, pateikia visiškai skirtingus atsakymus į šį klausimą: *Air Liquide* laikosi nuomonės, kad yra įvykdytos visos EB 25 straipsniu reikalaujamos sąlygos, o Komisija ir Belgijos valdžios institucijos laikosi priešingo požiūrio.

30 — Šiuo atžvilgiu žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados, pateiktos minėtoje byloje *Transalpine Ölleitung in Österreich*, 83 ir 90 punktus.

79. Visų pirma reikia priminti, kad pagal EB 25 straipsnį „valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ar lygiaverčio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams".

80. Taigi lygiaverčio poveikio mokėjimas tos nuostatos prasme yra mokestis, kuris, kaip ir muitas, taikomas importo ar eksporto sandoriams dėl to, kad arba kai tam tikros prekės gabenamos per valstybių narių sieną [31].

81. Tačiau reikia pripažinti, kad nagrinėjamas mokestis nėra mokamas todėl, kad yra kertama konkrečios valstybės siena. Kaip iš esmės yra aišku iš provincijos reglamento 3 straipsnio, mokestį už varomąją jėgą nustatyti paskatinusi priežastis yra ne sienos kirtimas, bet variklio naudojimas verslo tikslais. Ir iš tiesų jis yra nustatomas Lježo provincijos teritorijoje visiems variklius ekonominėje veikloje naudojantiems asmenims.

31 — Žr., be kita ko, 1977 m. sausio 25 d. Sprendimą *Bauhuis* (46/76, Rink. p. 5, 9 ir 10 punktai); 1995 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Simitzi prieš Dimos Kos* (C-485/93 ir C-486/93, Rink. p. I-2655, 15 punktas) ir 1997 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Fazende Pública prieš UCAL* (C-347/95, Rink. p. I-4911, 18 punktas).

82. Todėl siūlau atsakymą, kad mokestis už varomąją jėgą, kaip Lježo provincijos nustatytas mokestis, kuris taikomas tik pramoninių dujų tiekimui labai aukšto slėgio vamzdynais naudojamiems varikliams, o tam būtina įrengti kompresorių, nėra lygiaverčio poveikio mokėjimas EB 25 straipsnio prasme.

Dėl ketvirtojo klausimo (byla C-41/05)

83. Savo ketvirtuoju klausimu Lježo pirmosios instancijos teismas klausia Teisingumo Teismo, ar mokestis už varomąją jėgą turi būti laikomas diskriminuojančia vidaus mokestine priemone, kurią draudžia EB 90 ir paskesni straipsniai.

84. Pasak *Air Liquide*, ginčijamas mokestis yra diskriminuojantis, nes jis taikomas tik už tų variklių, kurie yra būtini pramoninėms dujoms išstumti į požeminius vamzdynus, naudojimą; dėl jo tokio tiekimo forma atsiduria nepalankesnėje padėtyje, palyginti su kitais pramoninių dujų tiekimo būdais, ypač tiekiant dujas krovininėmis transporto priemonėmis. Kadangi krovininėmis transporto priemonėmis gabenamos dujos yra daugiausia nacionalinės kilmės, o vamzdynais tiekiamos dujos daugiausia yra importuotos dujos, ieškovė laikosi nuomonės, kad ginčijama priemone sudaromos palankesnės sąlygos Belgijoje pagamintoms pramoninėms dujoms importuotų dujų nenaudai.

85. Komisija ir Belgijos valdžios institucijos iš esmės prieštarauja tokiai nuomonei remdamosi pagrindais, kuriuos toliau nurodysiu glaustai.

86. Visų pirma reikia priminti, kad, kaip jau žinoma, EB 90 straipsnis yra skirtas užtikrinti laisvą prekių judėjimą tarp valstybių narių įprastomis konkurencijos sąlygomis ir draudžia bet kokios formos apsaugą, kuri gali kilti dėl diskriminuojamojo pobūdžio vidaus mokesčių taikymo kitos valstybės narės kilmės prekėms. Kitaip tariant, šio straipsnio tikslas – „garantuoti visišką vidaus mokesčių neutralumą vidaus produktų ir importuotų produktų konkurencijos atžvilgiu“ [32]. Todėl toje nuostatoje įtvirtintas draudimas turi būti laikomas taikytinu tuo atveju, kai fiskalinis mokestis gali atgrasyti nuo kitos valstybės narės kilmės prekių importo nacionalinės kilmės prekių naudai [33].

87. Tačiau, mano nuomone, taip nėra šioje byloje nagrinėjamo mokesčio atveju. Šis mokestis iš esmės nėra naudojamas kokios nors rūšies prekėms apmokestinti; jis naudojamas apmokestinti ekonominės veiklos vykdymą (susijusį su variklių naudojimu) Lježo provincijoje. Kaip per posėdį patvirtino Belgijos vyriausybė, daugelis vietos valdžios institucijų varomąją jėgą laiko naudingu rodikliu nustatant ūkio subjektų gebėjimą mokėti mokestį.

88. Todėl man atrodo aišku, kad, kaip pabrėžė Belgijos valdžios institucijos ir Komisija, ginčijamas mokestis yra nustatytas remiantis objektyviu, skaidriu ir visų pirma visiškai nuo prekių, gaminamų ar naudojamų vykdant aptariamą ekonominę veiklą, kilmės (arba paskirties) nepriklausančiu kriterijumi.

89. Todėl, mano nuomone, užsienio kilmės dujų, kurias tiekia *Air Liquide*, apmokestinimas yra visiškai netiesioginė ir nenumatyta pasekmė – rezultatas būdo, kuriuo *Air Liquide* nusprendė vykdyti savo dujų tiekimo veiklą (t. y. naudodama vamzdžius, kuriems būtina naudoti variklius). Tačiau, kaip Teisingumo Teismas yra teisingai nustatęs praeityje, „tai, kad mokestis <...> dėl įvairių įmonių ekonominės struktūros ypatybių turi kitokių pasekmių šių įmonių taikomai savikainai <...>, neturi reikšmės (EB 90 straipsnio) taikymui“ [34].

32 — 1988 m. kovo 3 d. Sprendimas *Bergandi prieš Directeur général des impôts* (252/86, Rink. p. 1343, 24 punktas).

33 — Žr. pvz., pirmesnėje išnašoje minėto sprendimo *Bergandi* 24 ir 25 punktus; 1980 m. vasario 27 d. Sprendimą *Komisija prieš Daniją* (171/78, Rink. p. 447, 5 punktas) ir 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Ayuntamiento de Ceuta* (C-45/94, Rink. p. I-4385, 29 punktas).

34 — 1981 m. sausio 28 d. Sprendimas *Kortmann* (32/80, Rink. p. 251, 29 punktas).

90. Kita vertus, kaip pažymėjo Belgijos vyriausybė, visiškai normalu, kad skirtingi mokesčiai turėtų skirtingą poveikį konkuruojančioms įmonėms, kurios formuoja savo komercinę ar pramoninę veiklą nevienodais būdais. Pavyzdžiui, kelių mokestis, taikomas krovininėms transporto priemonėms, kurios yra būtinos pervežti keliais *Air Liquide* konkurentų gaminamas dujas, turi įtakos tiems konkurentams, o ne *Air Liquide.*

91. Be to, yra akivaizdu, jog mokestis neturi protekcionistinio poveikio, paprasčiausiai turint omenyje tai, kad ginčijamu mokesčiu yra apmokestinamos visos Lježo provincijos teritorijoje pagamintos prekės, kurioms gaminti įmonė turi naudoti variklį, o tos pačios prekės, pagamintos kitur (arba galbūt už provincijos teritorijos ribų) ir pervežamos tam, kad būtų parduotos Lježo teritorijoje, tokio mokesčio išvengia.

92. Taip pat tas faktas, kurį minėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad pagal šioje byloje nagrinėjamą mokestinę sistemą taikomas skirtingas požiūris į gamtinių dujų tiekimą ir pramoninių dujų tiekimą, negali šios išvados paneigti. Jeigu iš tiesų taip būtų ir jeigu pripažintume, kad tarp dviejų produktų iš tiesų yra konkurencija, reikėtų padaryti išvadą, kad dėl ginčijamo mokesčio naudos patirtų importuotas produktas, būtent gamtinės dujos, palyginti su kitais produktais, kurie gaminami ir nacionalinėje teritorijoje, t. y. pramoninės dujos, o tai būtų paradoksalu. Tačiau pagal konsoliduotą teismų praktiką tokio pobūdžio fiskalinė priemonė, kuri diskriminuoja nacionalinių produktų nenaudai, nepatenka į EB 90 straipsnio taikymo sritį [35].

93. Todėl, atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui pateikti tokį atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą: toks mokestis už varomąją jėgą kaip nagrinėjamas šioje byloje nėra diskriminuojanti mokestinė priemonė Sutarties 90 straipsnio prasme.

Dėl penktojo klausimo (byla C-41/05)

94. Savo penktuoju klausimu Lježo pirmosios instancijos teismas siekia nustatyti, ar, teigiamai atsakius į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus, mokestį už varomąją jėgą sumokėjęs mokesčių mokėtojas gali pagrįstai reikalauti jį grąžinti nuo 1992 m. liepos 16 d., kai buvo priimtas minėtas sprendimas *Legros ir kt.*

35 — Žr., pvz., 1979 m. kovo 13 d. Sprendimą *Peureux prieš Services fiscaux de la Haute-Saône et du territoire de Belfort* (86/78, Rink. p. 897, 32 ir 33 punktai) ir 1980 m. vasario 27 d. Sprendimą *Just prieš Danijos finansų ministeriją* (68/79, Rink. p. 501, 15 ir 16 punktai).

95. Šiuo klausimu paprasčiausiai pažymėsiu, kad, atmetus galimybę, jog šioje byloje nagrinėjama priemonė yra muitui lygiaverčio poveikio mokėjimas EB 25 straipsnio prasme arba diskriminuojantis vidaus mokestis, kurį draudžia EB 90 straipsnis, nemanau, kad yra būtina atsakyti į šį klausimą.

V — Išvada

96. Taigi atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui pateikti tokius atsakymus į pateiktus prejudicinius klausimus:

— *Byloje C-393/04:*

Atleidimas nuo komunos mokesčio už varomąją jėgą, taikomas tik gamtinių dujų talpyklose naudojamiems varikliams, yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

— *Byloje C-41/05:*

„1. Atleidimas nuo provincijos mokesčio už varomąją jėgą, taikomas tik gamtinių dujų talpyklose naudojamiems varikliams, yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

2. Asmenys, apmokestinti tokiu mokesčiu kaip mokestis už varomąją jėgą, kurį Lježo provincija nustatė 1998 m. spalio 30 d. ir 1999 m. spalio 29 d. provincijos reglamentais, siekdami tokio mokesčio forma sumokėtų sumų grąžinimo, negali tvirtinti, kad kitiems asmenims taikomas atleidimas nuo tokio mokesčio yra valstybės pagalba.

3. Toks mokestis už varomąją jėgą, kokį Lježo provincija nustatė 1998 m. spalio 30 d. ir 1999 m. spalio 29 d. provincijos reglamentais, nėra lygiaverčio poveikio mokėjimas EB 25 straipsnio prasme.

4. Toks mokestis už varomąją jėgą, kokį Lježo provincija nustatė 1998 m. spalio 30 d. ir 1999 m. spalio 29 d. provincijos reglamentais, nėra diskriminuojanti vidaus apmokestinimo priemonė EB 90 straipsnio prasme."